

Musik i eksil

Modspil

-de store ørers musiktidsskrift

Nr. 42

Februar-marts 1989

Tiderne Skifter

Indhold

1988 årgang 10 nr. 42

TEMA: MUSIK I EKSIL

Leder: Musik i eksil – i Danmark	3
»Pludselig gjorde det ondt ...« – sang og musik fra Chile til Danmark. <i>Simon Leunbach</i>	5
Dansens dobbelte rolle. Om vlacherne – et folk med hjemvé. <i>Anca Giurcescu</i>	12
»Blomsternes kappestrid«. <i>Marianne Kibenich</i>	20
Musik i eksil – iranske flygtninge og deres klassiske kulturarv. <i>Sibba Einarsdottir og Arne Kjær</i>	26

UDEN FOR TEMA

Duo'en som enhed; interview med Thorson og Thurber. <i>Peter Kjærulff</i>	31
--	----

DEBAT

Danskernes mange musikkulturer?	35
Klarsisk og klasisk på P2	38

ANMELDELSER

Musik på en stillehavsø. <i>Songs of Bellona Island</i>	39
Fynske toner. <i>Rasmus Storms nodebog</i>	42
Ret så folkeligt. <i>Folkelig sang der swinger</i>	43
Forfattere i dette nr.	44

BOGLISTE	45
--------------------	----

Omslag: *Ana Maria Galmez har lavet de viste masker.
Hun er chilensk flygtning i Danmark, og arbejder her
som billedkunstner og designer. Foto: Arne Kjær.*

MODSPIL

– *de store ørers
musiktidsskrift*

Redaktion:

Hanne Tofte Jespersen, Marianne Kibenich, Arne Kjær (ansvh. for dette nr.), Peter Kjærulff, Jens Henrik Koudal, Lars Lindhardt, Ole Nørlyng, Ole Straarup.

Redaktionens adresse:

MODSPIL
% Tiderne Skifter
Sankt Peders Stræde 28 B, 2.
DK-1453 København K
Tlf. 01 12 42 84 eller 01 13 65 03

Løssalg: Kr. 45,00 inkl. moms og porto.

Årsabonnement: 10. årgang (nr. 39-42)
kr. 158,00 inkl. moms og porto. Abonnenter uden for Danmark ekskl. 22% moms plus porto for forsendelse.

Tidligere numre: Nr. 23-41 kan bestilles hos Tiderne Skifter.

Annoncepriser: 1/4 s. 1600 kr.,
2/3 s. 1100 kr., 1/2 s. 850 kr., 1/3 s.
600 kr., 1/4 s. 300 kr.

ISBN: 87 7445-363-7
ISSN: 0105-9238
Produktion: Tiderne Skifter,
København

Musik i eksil – i Danmark

Harmonikaaften på et københavnsk musikværtshus i december 1988. Stemningen er varm og afslappet hos de halvandet hundrede mennesker i det lille røgfyldte kælderlokale. Det er kendere og elskere af harmonikamusik, der er mødt op. De fleste lader til at spille selv.

Her er både servitricer, kassedamer, håndværkere, sygehjælpere og fabriksarbejdere. Nogle af mændene lufter tatoeringerne under de opsmøgede ærmer. Blandt kvinderne ses enkelte helt i lædertøj. Hovednavnet på scenen er »Harmonioen« fra Næstved, der består af fire smede. De kan deres kram. »Hils fra mig derhjemme«, »Nordsøbølger«, »Rigtige venner« og den slags får folk til at trænges på det minimale dansegulv.

Næste gruppe spiller franske sange og musette-musik. Aftenens tredje gruppe består af tre ganske unge jugoslaviske indvandrere. En fyr på 17-18 år er solist på harmonika, mens de andre akkompagnerer.

Den hidtidige småsnakken, flaskeklirren og dans forstummer hurtigt, og i tre kvarter lytter alle åndeløst til den unge mands jugoslaviske folkemusik. Folk sender hinanden indforståede blikke ved særlig svære eller overraskende passager. Selv om musikkens kvarttoner, de »skæve« og vekslende taktarter og den særlige tonalitetslyder meget fremmedartet, anerkender alle

Fire jugoslaver fra Sverige spiller til dans ved en jugoslavisk aften i Nordsjælland i nov. 1988. (Foto: Jens Henrik Koudal/Dansk Folkemindesamling).

øjeblikkeligt, at »den knægt kan fandeme spille på harmonika«.

Det er bl.a. gode oplevelser af den slags, der har fået Modspils redaktion til at ønske et temanummer om flygtninges og indvandreres musik. For at gøre opmærksom på – og understøtte – den grænseoverskridende musik, som vi bor dør om dør med her i 80'erne.

Der er dem, der mener, at den mest spændende musik er blevet til i et møde mellem forskellige musikkulturer. Det

være sig mellem kunstmusik, populærmusik og folkemusik eller mellem det lokalt kendte og det fremmede. Det er i hvert fald ikke svært at finde eksempler, der understøtter påstanden. Tænk på Mozart, der sammensmeltede træk fra tysk, fransk og italiensk musik, eller på den 20. århundredes læremester Debussy, der blev dybt fascineret og påvirket af javanesisk gamelanmusik.

Uden indvandrerne ville dansk musikhistorie se mærkelig ud: Det var

f.eks. tyskerne Weyse og Kuhlau, der lagde grunden til den tidlige danske nationalromantik. Eller et nutidigt eksempel: København har været Europas førende jazz-by i de sidste 20-30 år netop i kraft af det frugtbare samspil mellem danske og indvandrede musikere. Og hvad var den vestlige musik uden de latin-amerikanske og afro-amerikanske blandingskulturer, der har givet os tango, samba, calypso, blues, jazz, soul og reggae?

I 80'erne har vi en særlig indvandrer-musik, som vi næsten ikke kender, og som vi har svært ved at få øje på. Det er den musik, der er kommet hertil med de nye flygtninge og indvandrere.

Nogle få facts som baggrund: Den nye bølge begyndte i 50'erne med de østeuropæiske *flygtninge* (efter 1968 kom der tjekkiske og polske). Fra 1974 kom flygtninge fra Chile, Uruguay og Argentina samt senere bådflygtninge fra Vietnam. I 80'erne er der kommet mange spontant indrejste flygtninge, især fra Iran, Irak, Libanon og Sri Lanka.

De nye *indvandrere* begyndte med italienerne i 60'erne. Derefter kom der fremmedarbejdere fra Jugoslavien, Tyrkiet og senere Nordafrika og Pakistan. Ved »fremmedarbejderstoppet« i 1970 og '73 standsede indvandringen fra lande uden for Norden og EF. Mange fremmedarbejdere vendte hjem, mens andre foretrak at få familien flyttet til Danmark.

Der befandt sig i 1988 136.000 udenlandske statsborgere i Danmark. 55.000 er fra lande uden for Norden og EF. 40.000 har statsborgerskab i Tyrkiet, Pakistan og Jugoslavien. Antallet af udlændinge, der er bosat i Danmark, er yderst beskedent sammenlignet med de fleste andre vesteuropæiske lande.¹

Det er meget svært at få overblik over udlændingenes musikaktiviteter i Danmark. I dette Modspil har vi trukket fire grupper frem: Simon Leunbach fortæller os, hvordan det er gået med *chilenerne og deres musik*. Anca Giurcescu belyser musikkens og dansens rolle hos en *jugoslavisk indvandrergruppe*. Marianne Kibenich skildrer *Det tyrkiske børnekor* i Albertslund. Og Sibba Einarsdottir og Arne Kjær har interview'et *iranske flygtninge* om, hvad musik betyder for dem, i anledning af en koncert med klassisk iransk musik i Århus.

Man skal være forsigtig med at generalisere omkring udlændinge i Danmark. Det er ikke nogen ensartet gruppe, og statsborgerskabet indbefatter ofte flere forskellige kulturer fra samme land. Men social-antropologen Carl-Ulrik Schierup har i sin doktordisputats om jugoslaviske indvandrere i Danmark og Sverige² nået nogle konklusioner, der synes at have almen gyldighed.

De etniske minoriteter skaber løbende deres eget »alternative rum« til fælles bearbejdelse af de nye erfaringer.

Dette kan ske indenfor lokale nicher som husholdet, uformelle netværk af slægtninge, venner og naboer, i ungdomsgrupper, med basis i indvandrerforeninger og andre mødesteder.

Indvandrergruppernes mulighed for at skabe sådan en »alternativ offentlighed« i lokale sammenhænge er afgørende for kulturel tryghed og identitetsdannelse – og dermed for deres frugtbare integration i Danmark. Men det forudsætter, at det omgivende samfund *hverken* isolerer udlændingene i ghettoer *eller* kræver, at de totalt opgiver deres oprindelige identitet og straks lever 100% som danskere. Det forudsætter med andre ord, at vi giver dem et modspil.

Musik er ofte en vigtig del af den etniske minoritetskultur. Hvis vi danskere åbnede os noget mere for den fremmede, men fascinerende musik hos vore udenlandske naboer, ville vi både få nogle grænsesprængende musikalske oplevelser og bidrage til en integrationsproces til berigelse for alle parter.

Jens Henrik Koudal

1. Oplysningerne er fra Bent Østergaards artikel »De nye danskere« i *Dagligliv i Danmark i vor tid*, I, Nyt Nordisk Forlag Arnold Busck København 1988.
2. *Integration? Indvandrere, kultur og samfund*. (Let bearbejdet dansk udgave). Billesø og Baltzer 1988. □